

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Radana Malíka a soudců JUDr. Barbary Pořízkové a JUDr. Pavla Molka v právní věci žalobkyně: **MUDr. M.D.**, zast. Mgr. Dagmar Rezkovou Dřímálovou, advokátkou se sídlem Muchova 223/9, Praha 6, proti žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**, se sídlem Na Poříčním právu 376/1, Praha 2, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 19. 4. 2016, č. j. MPSV-2016/76158-911, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 30. 10. 2018, č. j. 2 Ad 21/2016 - 103,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se zamítá**.
- II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Ustanovené zástupkyni žalobkyně Mgr. Dagmar Rezkové Dřímálové, advokátce se sídlem Muchova 223/9, Praha 6, **se přiznává** odměna za zastupování a náhrada hotových výdajů ve výši **1 573 Kč**. Tato částka jí bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Včas podanou kasační stížností se žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) domáhá zrušení shora uvedeného rozsudku Městského soudu v Praze (dále jen „městský soud“), jímž zamítl její žalobu proti rozhodnutí žalovaného ze dne 19. 4. 2016, č. j. MPSV-2016/76158-911. Tímto rozhodnutím žalovaný zamítl odvolání stěžovatelky a potvrdil rozhodnutí Úřadu práce České republiky – krajské pobočky pro hlavní město Prahu ze dne 18. 1. 2016, č. j. 2492/2016/AAE, kterým nebyla stěžovatelce na základě její žádosti ze dne 22. 12. 2015 přiznána dávka pomoci v hmotné nouzi – příspěvek na živobytí.

[2] Městský soud potvrdil závěr žalovaného, že pro případ dávky – příspěvku na živobytí je možné aplikovat definici osoby v hmotné nouzi pouze podle § 2 odst. 2 písm. a) zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o pomoci v hmotné nouzi“), jak vyplývá z § 21 odst. 1 téhož zákona, nikoli tedy podle § 2 odst. 2 písm. b) citovaného zákona, která se vztahuje k dávce – doplatku na bydlení. Na příspěvek na živobytí nedopadá ani definice podle § 2 odst. 3 zákona o pomoci v hmotné nouzi, neboť definice tam uvedená je podmínkou pro vznik nároku na dávku mimořádné okamžité pomoci.

[3] Městský soud uvedl, že v projednávaném případě představuje příjem stěžovatelky a společně posuzované osoby (jejího syna) pro účely příspěvku na živobytí částku 10 905 Kč. Spolu s osobou společně posuzovanou byla stěžovatelce stanovena konečná částka živobytí ve výši 6 590 Kč, s čímž se soud s ohledem na podklady shromážděné ve správním spise ztotožnil. Podle § 21 odst. 1 zákona o pomoci v hmotné nouzi nárok na příspěvek na živobytí má osoba v hmotné nouzi podle § 2 odst. 2 písm. a), jestliže její příjem a příjem společně posuzovaných osob (§ 9 odst. 2) nedosahuje částky živobytí posuzovaných osob. Těchto podmínek stěžovatelka nedosáhla, proto jí byla dávka odmítnuta.

[4] Při stanovení částky živobytí byla základní částka stěžovatelce zvýšena o částku 470 Kč, neboť nebylo zjištěno, že by stěžovatelka měla jakékoliv nároky či pohledávky, které by mohla využít ke zvýšení příjmů. A dále z důvodu jejího zdravotního stavu o částku 1 090 Kč odpovídající dietě při osteoporóze. Správní orgány však nenavýšily stěžovatelce částku živobytí o částku dle § 26 odst. 1 zákona o pomoci v hmotné nouzi, neboť zjistily, že stěžovatelka vlastní nemovitý majetek, který lze využít ke zvýšení příjmů a který ke zvýšení příjmů nevyužívá. Tímto majetkem je pozemek o výměře 41 m² (zastavěná plocha a nádvoří), jehož součástí je jiná stavba č.p. x, a dále pozemek o výměře 1 938 m² (zahradu), pozemky se nacházejí v okrese Kutná Hora, kat. úz. Vinaře, obec Vinaře, část obce Vinice. Městský soud se ztotožnil se závěry žalovaného, který uvedl, že nepovažuje nemovitost stěžovatelky za majetek, jehož prodej nebo jiné využití by bylo neúměrné zisku z něj plynoucímu a ztotožnil se i se závěrem, že běžné využívání zahrady, tj. pěstování a požívání jejích plodů, nelze mít za důvod, pro který by nebylo možno po stěžovatelce prodej nebo jiné využití nemovitosti spravedlivě požadovat.

II. Obsah kasační stížnosti a vyjádření žalovaného

[5] Stěžovatelka napadla rozsudek městského soudu kasační stížností, jejíž důvody podřadila pod § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“).

[6] Uvedla, že její nárok měl být posouzen podle § 2 odst. 2 písm. b) a § 2 odst. 3 zákona o pomoci v hmotné nouzi, ve spojení s § 3 odst. 1 písm. a) bod 1. a 2. téhož zákona. Trvá na tom, že v posuzovaném období byla osobou v hmotné nouzi. Má za to, že nebyla dostatečně zohledněna její špatná finanční situace, kdy jejím jediným příjmem je starobní důchod, dále vysoký věk a špatný zdravotní stav. Z tohoto důvodu požádala též o osvobození od soudních poplatků.

pokračování

[7] Stěžejní námitkou je nesouhlas se závěry správních orgánů a městského soudu, že si stěžovatelka může zvýšit příjem prodejem či jiným využitím svého majetku, a to pozemku o výměře 1938 m² v obci Vinaře, jehož součástí je i stavba č. p. x. Namítá, že v jejím případě nelze zohlednit § 14 zákona o pomoci v hmotné nouzi zmírňující tvrdost bezvýhradného uplatňování pravidla vyžadujícího zpeněžení majetku žadatele o dávku pomoci v hmotné nouzi, naopak měl být aplikován § 14 odst. 2 téhož zákona, podle kterého neměl být prodej vyžadován, neboť je zřejmé, že prodej tohoto majetku či jeho jiné využití by nebyly úměrné zisku a nelze jej po stěžovatelce spravedlivě žádat, když předmětný majetek by přinesl jen finanční prostředky na krátkou přechodnou dobu a navíc jej využívá k pěstování plodů a bylin, jež částečně přispívají k potlačování a zmírnění jejich zdravotních problémů. Navrhla napadený rozsudek zrušit a věc vrátit městskému soudu k dalšímu řízení, případně zrušit i rozhodnutí žalovaného.

[8] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti trval na tom, že nebyla splněna podmínka pro přiznání dávky příspěvku na živobytí, neboť příjem stěžovatelky a osoby společně posuzované po odečtení přiměřených nákladů na bydlení podle § 9 odst. 2 zákona o pomoci v hmotné nouzi převyšuje částku živobytí společně posuzovaných osob. Nesouhlasí se stěžovatelkou, že jí měla být dávka přiznána podle § 2 odst. 2 písm. b) ani § 2 odst. 3 citovaného zákona. Nárok na příspěvek na živobytí má ve smyslu § 21 odst. 1 citovaného zákona osoba, která je v hmotné nouzi dle § 2 odst. 2 písm. a) zákona o pomoci v hmotné nouzi, jestliže její příjem a příjem společně posuzovaných osob po odečtení přiměřených nákladů na bydlení nedosahuje částky živobytí společně posuzovaných osob. K námitce týkající se prodeje jejího nemovitého majetku žalovaný uvádí, že využití majetku lze po stěžovatelce spravedlivě žádat, neboť se jedná o rekreační nemovitost, kterou stěžovatelka nevyužívá k trvalému bydlení. Podle § 15 odst. 2 zákona o pomoci v hmotné nouzi se zkoumá rovněž majetek, jehož využití může zvýšit příjem i jen krátkodobě k překlenutí přechodného stavu hmotné nouze. Kasační stížnost navrhuje zamítnout.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[9] Nejvyšší správní soud posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že kasační stížnost byla podána včas, jde o rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost přípustná, a stěžovatelka je zastoupena advokátkou v souladu s § 105 odst. 2 s. ř. s. Poté přezkoumal napadený rozsudek městského soudu v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných důvodů, a ověřil, zda netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[10] O stěžovatelčině žádosti o osvobození od soudních poplatků nerozhodoval, neboť řízení v této věci je od soudních poplatků ze zákona osvobozeno, a to podle § 11 odst. 1 písm. b) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, protože se jedná o dávku pomoci v hmotné nouzi.

[11] Vzhledem k tomu, že stěžovatelka uplatnila v kasační stížnosti také důvod podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval tímto důvodem. Bylo by totiž předčasné zabývat se právním posouzením věci samé, bylo-li by současně napadené rozhodnutí městského soudu skutečně nepřezkoumatelné či založené na jiné vadě řízení s vlivem na zákonnost rozhodnutí o věci samé. Stěžovatelka však nikterak nekonkretizovala, v čem nepřezkoumatelnost rozsudku městského soudu spatřuje, a Nejvyšší správní soud po přezkumu této obecně položené námitky nezjistil, že by napadený rozsudek trpěl vadami, které podle jeho setrvalé judikatury zakládají důvod nepřezkoumatelnosti (srov. např. rozsudky zdejšího soudu ze dne 4. 12. 2003, č. j. 2 Ads 58/2003 - 75, č. 133/2004 Sb. NSS; či ze dne 18. 10. 2005, č. j. 1 Afs 135/2004 - 73, č. 787/2006 Sb. NSS).

[12] Následně Nejvyšší správní soud přistoupil k posouzení kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s. a dospěl k závěru, že není důvodná.

[13] K námitce, že nárok stěžovatelky měl být posouzen podle § 2 odst. 2 písm. b) a § 2 odst. 3 zákona o pomoci v hmotné nouzi, ve spojení s § 3 odst. 1 písm. a) bod 1. a 2. téhož zákona, zdejší soud uvádí, že tatáž námitka již byla zodpovězena v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 3. 2017, č. j. 4 Ads 5/2017 - 86, v jiné věci stěžovatelky týkající se totožné dávky, přičemž ze závěrů v tomto rozsudku vycházel i městský soud. Zdejší soud tedy opakuje, že zákon o pomoci v hmotné nouzi obsahuje v § 2 vícero definic osob, které se pro účely tohoto zákona nacházejí v hmotné nouzi. Jednotlivé definice se však vztahují k různým typům dávek pomoci v hmotné nouzi vymezeným v tomto zákoně. Pro přiznání nároku na příspěvek na živobytí je podle § 21 odst. 1 zákona o pomoci v hmotné nouzi rozhodná pouze definice uvedená v § 2 odst. 2 písm. a), podle které má nárok na příspěvek na živobytí *„osoba v hmotné nouzi podle § 2 odst. 2 písm. a), jestliže její příjem a příjem společně posuzovaných osob (§ 9 odst. 2) nedosahuje částky živobytí posuzovaných osob.“* Definice, podle nichž měla být její osoba pro nárok na příspěvek na živobytí dle stěžovatelky posuzována, tj. definice uvedená v § 2 odst. 2 písm. b) zákona o pomoci v hmotné nouzi, se vztahuje pouze k doplatku na bydlení podle § 33 odst. 1 tohoto zákona (srov. rozsudek NSS ze dne 15. 11. 2012, č. j. 4 Ads 82/2012 - 26), a definice obsažená v § 2 odst. 3 zákona o pomoci v hmotné nouzi je pak výslovnou podmínkou pro vznik nároku na dávku mimořádné okamžité pomoci podle § 36 a § 37 zákona (srov. např. rozsudky NSS ze dne 6. 3. 2013, č. j. 6 Ads 138/2012 - 19, a ze dne 22. 4. 2014, č. j. 2 Ads 21/2014 - 20). Pro účely přiznání příspěvku na živobytí z nich proto není možné vycházet. Není možné také vycházet z výjimek výčtu osob, které nejsou v hmotné nouzi, podle § 3 odst. 1 písm. a) body 1. a 2. zákona o pomoci v hmotné nouzi, jelikož i v těchto případech je třeba předně naplnit podmínky hmotné nouze stanovené v § 2 téhož zákona. Námitka je proto nedůvodná.

[14] Nejvyšší správní soud se následně zabýval otázkou, zda stěžovatelka splňovala podmínky pro přiznání příspěvku na živobytí podle § 21 odst. 1 zákona o pomoci v hmotné nouzi. Podle citovaného ustanovení má nárok na příspěvek na živobytí osoba v hmotné nouzi podle § 2 odst. 2 písm. a), jestliže její příjem a příjem společně posuzovaných osob (§ 9 odst. 2) nedosahuje částky živobytí posuzovaných osob. Definici osoby v hmotné nouzi pro stanovené účely tak splňuje osoba, jestliže její příjem a příjem společně

pokračování

posuzovaných osob po odečtení přiměřených nákladů na bydlení (§ 9 odst. 2) nedosahuje částky živobytí (§ 24). Nejvyšší správní soud se zcela ztotožnil se závěry správních orgánů a městského soudu, že v daném případě stěžovatelka tuto podmínku nesplnila. V projednávaném případě totiž představuje příjem stěžovatelky a společně posuzované osoby (jejího syna) po odečtení přiměřených nákladů na bydlení částku 10 905 Kč a konečná částka živobytí je stanovena pro stěžovatelku spolu s osobou společně posuzovanou ve výši 6 590 Kč. Je tedy patrné, že příjmy stěžovatelky a s ní posuzované osoby převyšují stanovenou částku jejich živobytí, a proto stěžovatelka nesplnila podmínku nároku na požadovanou dávku. Správnost tohoto výpočtu již byla potvrzena Nejvyšším správním soudem v rámci rozsudku ze dne 29. 3. 2019, č. j. 9 Ads 425/2018-37. Přestože se daný rozsudek zabýval žádostí o dávku – příspěvek na bydlení, nutno podotknout, že za tutéž dobu součástí výpočtu pro splnění tohoto nároku je totiž výpočet splnění podmínky pro nárok na dávku - příspěvek na živobytí. Ani další skutečnosti akcentované stěžovatelkou (její zdravotní stav, věk atp.) nemohou nic změnit na nesplnění zákonných podmínek pro přiznání předmětné dávky. Zákon jednoznačně stanoví, jaké podmínky musí být splněny. Tyto podmínky posoudily správní orgány a následně městský soud správně.

[15] K argumentaci dovolávající se nemožnosti zvýšení příjmu využitím její nemovitosti v obci Vinaře zdejší soud odkazuje na rozsudek ze dne 24. 5. 2018, č. j. 1 Ads 433/2017 - 29, týkající se totožné námítky téže stěžovatelky, který zcela dopadá i na nyní projednávanou věc. V něm zdejší soud konstatoval, že „[s]těžovatelka vlastní nemovitost ve formě rozlehlé zahrady, jejíž součástí je zahradní chatka. I Nejvyšší správní soud je přesvědčen, že pomocí této nemovitosti by stěžovatelka byla schopná si vlastním přičiněním zvýšit příjem. Nejedná se o nemovitost, jejíž prodej se nevyžaduje dle § 11 odst. 4 zákona o pomoci v hmotné nouzi, neboť není využívána k bydlení, po stěžovatelce je tedy pro účely posouzení jejího nároku na příspěvek na živobytí možné vyžadovat, aby se pokusila tuto nemovitost prodat či pronajmout... Nejvyšší správní soud považuje také za nutné upozornit na charakter dávek sociální pomoci, pod které příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení spadají... Dávky systému sociální pomoci jsou pomyslnou poslední záchranou pro osoby, které by se jinak ocitly zcela bez prostředků k zajištění základních životních potřeb. Do této kategorie však stěžovatelka zjevně nespádá. Ačkoliv její situace je jistě tíživá, jak již uvedl městský soud, stejně je tomu u většiny ostatních žadatelů o dávku sociální pomoci, kteří mnohdy žádným zhodnotitelným majetkem ani nedisponují.“ S ohledem na uvedené ani tuto námitku Nejvyšší správní soud neshledal důvodnou.

IV. Závěr a náklady řízení

[16] Nejvyšší správní soud proto dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a v souladu s § 110 odst. 1 *in fine* s. ř. s. ji zamítl. Jednání ve věci nenařizoval, neboť nařízení jednání přichází v úvahu zásadně v případě nutnosti provést dokazování (viz § 109 odst. 2 s. ř. s.), což není posuzovaný případ.

[17] O nákladech řízení rozhodl soud v souladu s § 60 odst. 1 a 2 ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatelka nebyla ve věci úspěšná, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení;

žalovaný, který měl ve věci úspěch, však ve věci pomoci v hmotné nouzi v souladu s § 60 odst. 2 s. ř. s. nemá právo na náhradu nákladů řízení.

[18] Stěžovatelce byla k jejímu zastupování městským soudem ustanovena advokátka, jejíž odměnu a hotové výdaje podle § 35 odst. 9 s. ř. s. platí stát. Tato odměna byla určena za jeden úkon právní služby podle § 11 odst. 1 písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů, ve výši stanovené podle § 9 odst. 2 ve spojení s § 7 bod 3. advokátního tarifu, tj. ve výši 1 000 Kč. Dále jí byla přiznána náhrada hotových výdajů za jeden úkon právní služby stanovená podle § 13 odst. 4 advokátního tarifu ve výši 300 Kč. Jelikož ustanovená advokátka doložila, že je plátkyní daně z přidané hodnoty, zvyšuje se náhrada nákladů o částku této daně, tj. o 273 Kč. Celkem má tedy ustanovená zástupkyně stěžovatelky právo na odměnu a náhradu hotových výdajů ve výši 1 573 Kč. Tato částka jí bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 10. dubna 2019

JUDr. Radan Malík
předseda senátu